

Zaak C-644/23 [Stangalov]ⁱ**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

26 oktober 2023

Verwijzende rechter:

Sofiyski gradski sad (Bulgarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

26 oktober 2023

Verdachte:

IR

Voorwerp van het hoofdgeding

In kennis stellen van een ondergedoken verdachte van het feit dat tegen hem een proces zal worden gevoerd, met betrekking tot zijn recht op een nieuw proces in zijn aanwezigheid.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de verwijzingsbeslissing

Het verzoek om een prejudiciële beslissing is gebaseerd op artikel 267, eerste alinea, onder b), VWEU.

Prejudiciële vragen

Is met artikel 9 juncto artikel 8, lid 4 respectievelijk lid 2, van richtlijn 2016/343 verenigbaar een nationale wet – artikel 423, lid 1, tweede zin, eerste alternatief, NPK – volgens welke een bij verstek veroordeelde verdachte geen recht heeft op een nieuw proces in zijn aanwezigheid wanneer hij is ondergedoken nadat hij in de meest ruime bewoordingen in kennis is gesteld van de beschuldiging in de

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

voorbereidende fase van de strafprocedure en hij, juist wegens dit onderduiken, noch van de volledige tenlastelegging, noch van de gerechtelijke procedure die met deze tenlastelegging is ingeleid, noch van de gevolgen van zijn afwezigheid bij de terechtzitting in kennis is gesteld – waarbij hij ook geen recht heeft op een nieuw proces in zijn aanwezigheid indien hij wordt verdedigd door een ambtshalve aangewezen advocaat, zonder dat het uitmaakt dat hij geen contact heeft met deze advocaat?

Indien dit ontkennend wordt beantwoord: Verplichten artikel 8 van richtlijn 2016/343 en artikel 47 van het Handvest de verwijzende rechter om, of staan deze bepalingen hem toe om, te weigeren de tenlastelegging tegen een dergelijke verdachte ten gronde te onderzoeken en een bij verstek tegen hem gericht vonnis te wijzen, wanneer het de verwijzende rechter op basis van betrouwbare informatie duidelijk is dat de hoogste nationale rechterlijke instantie, die bij uitsluiting bevoegd is om te beslissen op een verzoek van een bij verstek veroordeelde verdachte om een nieuw proces in zijn aanwezigheid, in casu dit verzoek zal afwijzen en de procedure niet zal hervatten, voor zover zij de regeling van artikel 9 juncto artikel 8, lid 4 respectievelijk lid 2, van de richtlijn niet zal toepassen, maar wel het nationale recht en aldus de in zijn afwezigheid veroordeelde verdachte het door het Unierecht gewaarborgde recht om aanwezig te zijn bij de terechtzitting in strafprocedures zal worden ontnomen?

Aangevoerde Unierechtelijke bepalingen en rechtspraak

Richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn (PB 2016, L 65, blz. 1), met name de overwegingen 36 tot en met 39 en de artikelen 8 tot en met 10 ervan

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, artikel 47

Arrest van 19 mei 2022, C-569/20, EU:C:2022:401 (hierna: arrest in zaak C-569/20)

Arrest van 17 december 2020, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042 (hierna: arrest in zaak 416/20)

Arrest van 15 september 2022, C-420/20, EU:C:2022:679 (hierna: arrest in zaak C-420/20)

Aangevoerde nationale bepalingen

Konstitutsia na Republika Bulgaria (grondwet van de Republiek Bulgarije)

Nakazatelno-protsesualen kodeks (wetboek van strafvordering, hierna: NPK)

Tijdens het onderzoek in de precontentieuze fase wordt de verdachte formeel in staat van beschuldiging gesteld, hetgeen gebeurt door middel van een afzonderlijke handeling (hierna: besluit op grond van artikel 219 NPK), waarin de belangrijkste feitelijke en juridische elementen van de beschuldiging worden vermeld. Bij deze handeling wordt de verdachte ervan in kennis gesteld dat hij officieel wordt beschuldigd van een bepaald strafbaar feit en wordt hem de mogelijkheid geboden informatie te verstrekken over de beschuldiging en verzoeken in te dienen.

Het tweede deel van de precontentieuze procedure heeft betrekking op de handelingen van de officier van justitie nadat het onderzoek is afgerond. De officier van justitie kan besluiten om door middel van een bij de rechterlijke instantie in te dienen tenlastelegging een aanklacht in te dienen.

In de praktijk wordt de inhoud van het besluit op grond van artikel 219 NPC opgenomen in het laatste deel van de tenlastelegging op grond van artikel 246 NPC. Het feitelijke deel van de tenlastelegging bevat gedetailleerde informatie over het door de verdachte gepleegde strafbare feit, het tijdstip, de plaats en de wijze waarop het strafbare feit is gepleegd, de persoon die schade heeft geleden en het bedrag van de schade.

De gerechtelijke fase begint met de indiening van de tenlastelegging bij het gerecht. De rechter neemt bepaalde maatregelen om de verdachte in kennis te stellen door hem een afschrift van de tenlastelegging toe te zenden en hem officieel in kennis te stellen van bepaalde omstandigheden, waaronder het feit dat een proces zal worden gevoerd over die tenlastelegging en dat de strafzaak onder bepaalde voorwaarden in zijn afwezigheid kan worden behandeld en beslist (hierna: procedure van artikel 247c NPK). Na ontvangst van de tenlastelegging op grond van artikel 246 NPK en de bijbehorende informatie neemt de verdachte (thans gedagvaard) voor het eerst kennis van het feit dat een proces zal worden gehouden om te bepalen of de beschuldiging bewezen is en of hij schuldig zal worden bevonden en hem een bepaalde straf zal worden opgelegd. Op dat moment wordt hij ook geïnformeerd over de mogelijkheid dat de strafzaak ook in zijn afwezigheid kan worden beslist.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure

- 1 De feiten van het hoofdgeding zijn die welke reeds zijn beschreven in het verzoek om een prejudiciële beslissing in zaak C-569/20. De verwijzende rechter wenst zijn feitelijke vergissing te corrigeren en te verduidelijken dat IR in werkelijkheid persoonlijk de beschuldiging in de voorbereidende fase van de strafprocedure heeft ontvangen (het besluit op grond van artikel 219 NPK), maar niet de tenlastelegging op basis waarvan de gerechtelijke procedure is ingeleid (de tenlastelegging op grond van artikel 246 NPK), dat wil zeggen de tenlastelegging die bij het gerecht is ingediend.

- 2 IR wordt vervolgd wegens twee strafbare feiten: deelname aan een criminele organisatie voor het plegen van fiscale misdrijven en medeplichtigheid aan een concreet fiscaal misdrijf.
- 3 In de precontentieuze fase van de procedure is het besluit tegen IR op grond van artikel 219 NPK op 18 april 2016 opgesteld en de volgende dag aan IR betekend; hij heeft een door hem gemachtigde advocaat ingeschakeld. IR gaf er de voorkeur aan zich niet uit te spreken en enkel aan te geven dat hij in het buitenland verbleef; hij deelde ook een nieuw adres mee waar hij kon worden gevonden.
- 4 Na het afronden van het onderzoek heeft de officier van justitie op 9 december 2016 de tenlastelegging opgesteld op grond van artikel 246 NPK. Vervolgens heeft hij de documenten naar de rechterlijke instantie gezonden en aldus de gerechtelijke procedure in het hoofdgeding ingeleid.
- 5 Sinds 2016 en tot op heden heeft de verwijzende rechter verschillende pogingen ondernomen om IR voor de terechtzitting op te roepen, aangezien hij niet kon worden gelokaliseerd, zelfs niet op het door hemzelf opgegeven adres. De gemachtigde advocaat nam ontslag uit de verdediging omdat er geen contact was met IR. Vervolgens werden achtereenvolgens drie toegewezen verdedigers benoemd die geen contact hadden met IR of zijn familieleden. Het is in beginsel onduidelijk of IR weet dat er een tenlastelegging is opgesteld, dat deze tenlastelegging door een rechter wordt onderzocht (dat wil zeggen dat er een gerechtelijke procedure tegen hem loopt) en dat er ambtshalve een advocaat is aangesteld.
- 6 Volgens de meest recente informatie over IR is IR onherroepelijk veroordeeld in drie andere strafrechtelijke procedures en wordt hij gezocht met het oog op de tenuitvoerlegging van de hem opgelegde straffen; bovendien wordt hij ook in het hoofdgeding gezocht. Maar hij is onvindbaar.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

Motivering van de eerste prejudiciële vraag

- 7 Na bespreking van de motivering van het arrest van het Hof van Justitie in zaak C-569/20 is de verwijzende rechter tot de conclusie gekomen dat de rechtspositie van IR onder artikel 8, lid 4, van richtlijn 2016/343 valt, zodat hij recht zou hebben op een nieuw proces.
- 8 Dit is het geval omdat IR is ondergedoken na de betekening van het besluit op grond van artikel 219 NPK, dat – volgens de nationale wetgeving – niet de noodzakelijke informatie bevat dat er in de toekomst een terechtzitting zal plaatsvinden. In feite wordt deze informatie pas verstrekt wanneer de tenlastelegging wordt betekend op grond van artikel 246 NPK en het proces wordt gevoerd overeenkomstig artikel 247c NPK.

- 9 IR is dus in feite niet in kennis gesteld van de terechtzitting, terwijl een dergelijke kennisgeving een basisvoorwaarde is voor de toepassing van artikel 8, lid 2, van richtlijn 2016/343.
- 10 In het bijzonder is hij niet geïnformeerd:
- over de tenlastelegging op grond van artikel 246 NPK, wat betekent dat hij [niet] op de hoogte is gesteld van de aard van de tegen hem ingebrachte beschuldiging, zodat hij zijn rechten van de verdediging kon uitoefenen (artikel 6, lid 3, van richtlijn 2012/13) en kan beoordelen of hij al dan niet persoonlijk verschijnt,
 - over het feit dat een terechtzitting überhaupt zal plaatsvinden, met inbegrip van het tijdstip en de plaats ervan (arrest C-569/20, punten 41 en 42);
 - evenmin over de gevolgen van zijn afwezigheid (punt 40);
 - hij wordt ook niet vertegenwoordigd door een advocaat die hij vertrouwt (punt 56).
- 11 Hoewel het feit dat hij is ondergedoken, op zichzelf de reden is voor de onmogelijkheid om informatie te verstrekken, leidt dit onderduiken overeenkomstig artikel 9, artikel 8, lid 4, eerste zin, en overweging 39, eerste zin, van richtlijn 2016/343 en de punten 46 en 47 van arrest C-569/20 niet tot de conclusie dat het recht op een nieuw proces is uitgesloten.
- 12 In het bijzonder is er geen sprake van een gekwalificeerde afwezigheid (ook in de vorm van onderduiken) onder de voorwaarden van artikel 8, lid 2, van richtlijn 2016/343, zoals beschreven in arrest C-569/20, punt 48, namelijk een afwezigheid waarbij de verdachte weet „[...] dat tegen hem een proces zou worden gevoerd” en „voldoende informatie heeft ontvangen om te weten dat tegen hem een proces zou worden gevoerd” (punt 59, tweede zin, en dictum).
- 13 De door het Hof van Justitie in de punten 57 en 58 van het arrest in zaak C-569/20 uitdrukkelijk beschreven feiten, die het Hof enkel heeft behandeld wegens een fout van de verwijzende rechter, te weten een regelmatige betekening van de tenlastelegging op grond van artikel 246 NPK, die procedurefouten bleek te bevatten, en de daaropvolgende onmogelijkheid om de nieuwe, gecorrigeerde tenlastelegging op grond van artikel 246 aan hem te betekenen wegens het onderduiken van IR, zijn evenmin aanwezig. Door zijn onderduiken werd aan IR in feite geen enkele tenlastelegging op grond van artikel 246 NPK betekend.
- 14 Niettemin verklaart het Hof van Justitie in punt 58, derde zin, van het arrest in zaak C-569/20 dat kan worden aangenomen dat er sprake is van onderduiken in de zin van punt 48 indien „de inhoud van de nieuwe tenlastelegging overeenkomt met de oorspronkelijke tenlastelegging”. In het nationale recht verschilt de inhoud van het in artikel 219 NPK bedoelde besluit wezenlijk van die van de

tenlastelegging op grond van artikel 246 NPK, aangezien beide handelingen verschillende procedurele doeleinden nastreven.

- 15 Derhalve is de verwijzende rechter van oordeel dat de rechtspositie van IR niet binnen de werkingssfeer van artikel 8, lid 2, van richtlijn 2016/343 valt voor zover aan geen van de drie voorwaarden van deze bepaling is voldaan. Indien tegen hem een proces zou worden gevoerd en hij schuldig zou worden bevonden en in zijn afwezigheid tot een bepaalde straf zou worden veroordeeld, zou hij derhalve overeenkomstig artikel 9 van richtlijn 2016/343 recht hebben op een nieuw proces in zijn aanwezigheid.
- 16 De verwijzende rechter wijst erop dat de rechtspositie van IR naar nationaal recht binnen de werkingssfeer valt van artikel 423, lid 1, tweede zin, eerste alternatief, NPK, volgens hetwelk hij, indien tegen hem een proces zou worden gevoerd en hij schuldig zou worden bevonden en in zijn afwezigheid tot een bepaalde straf zou worden veroordeeld, geen recht zou hebben op een nieuw proces in zijn aanwezigheid.
- 17 Dit is het geval omdat IR is ondergedoken nadat hem het besluit op grond van artikel 219 NPK was betekend en het proces op grond van artikel 247c NPK juist vanwege dit onderduiken niet kan worden gevoerd, zodat hij niet in kennis kan worden gesteld van de tenlastelegging op grond van artikel 246 NPK, van de terechtzitting en van de gevolgen van zijn afwezigheid.
- 18 Overeenkomstig artikel 423, lid 1, tweede zin, eerste alternatief, NPK heeft IR geen recht op een nieuw proces in zijn aanwezigheid.
- 19 Bovendien volstaat het voor de wettigheid van de terechtzitting in afwezigheid van IR dat hij door een advocaat wordt vertegenwoordigd, zonder dat deze advocaat zijn vertrouwen hoeft te genieten. Het is eigenlijk niet vereist dat de afwezige verdachte überhaupt contact heeft met zijn advocaat.
- 20 De vertegenwoordiging door een ambtshalve aangewezen advocaat, die hij niet kent en die hij niet met zijn verdediging heeft belast, voldoet dan ook volledig aan het vereiste van artikel 94, lid 1, punt 8, NPK en vormt geen reden om hem een nieuw proces toe te kennen in zijn aanwezigheid en met deelname van een advocaat van zijn keuze.
- 21 Derhalve is de verwijzende rechter van mening dat de rechtspositie van IR naar nationaal recht valt onder artikel 423, lid 1, tweede zin, eerste alternatief, NPK. Indien tegen hem een proces zou worden gevoerd en hij schuldig zou worden bevonden en in zijn afwezigheid tot een bepaalde straf zou worden veroordeeld, zou hij op grond van deze bepaling geen recht hebben op een nieuw proces in zijn aanwezigheid.
- 22 Volgens de verwijzende rechter is er derhalve sprake van een duidelijke tegenstrijdigheid tussen artikel 9 juncto artikel 8, lid 4, juncto artikel 8, lid 2, van richtlijn 2016/343 en artikel 423, lid 1, tweede zin, eerste alternatief, NPK. De

eerste bepaling verleent IR het recht op een nieuw proces, terwijl de tweede bepaling dat recht uitsluit.

- 23 In deze context wordt de eerste prejudiciële vraag gesteld, die ertoe strekt te vernemen of er inderdaad sprake is van een tegenstrijdigheid tussen de twee bepalingen.

Motivering van de tweede prejudiciële vraag

- 24 De tweede vraag wordt alleen gesteld voor het geval dat het Hof van Justitie van oordeel is dat artikel 423, lid 1, tweede zin, eerste alternatief, NPK niet in overeenstemming is met het Unierecht. Op zich betekent dit dat deze bepaling buiten toepassing moet worden gelaten. De hervatting van strafprocedures die in afwezigheid van de verdachte hebben plaatsgevonden, wordt dan beheerst door artikel 9 juncto artikel 8, lid 4 respectievelijk lid 2, van richtlijn 2016/343; dit geldt ook voor het hoofdgeding, in dit geval voor IR.
- 25 Meer concreet heeft IR als verdachte in een lidstaat recht op een nieuw proces als hij bij verstek is veroordeeld; dit recht vloeit rechtstreeks voort uit artikel 9 juncto artikel 8, lid 4 respectievelijk lid 2, van richtlijn 2016/343, die rechtstreekse werking hebben (arrest in zaak C-569/20, punt 28 en dictum; arrest in zaak C-416/20, punt 55, tweede zin).
- 26 De noodzaak van de tweede vraag vloeit voort uit de zekerheid van de verwijzende rechter dat IR in werkelijkheid geen mogelijkheid heeft om dit recht uit te oefenen. Deze zekerheid vloeit op haar beurt voort uit de rechtspraak van de Varhoven sad (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken Bulgarije) over de hervatting van strafzaken die in afwezigheid van de verdachte zijn berecht. Deze rechtspraak houdt enkel rekening met het nationale recht (artikel 423 NPK), maar niet met het Unierecht, waaronder de artikelen 8 en 9 van richtlijn 2016/343.
- 27 In de eerste plaats moet worden opgemerkt dat de bewoordingen van artikel 8, lid 2, onder a) en b), van deze richtlijn voldoende nauwkeurig en onvoorwaardelijk zijn, welke twijfels er ook mogen bestaan: de bij verstek veroordeelde persoon moet in kennis zijn gesteld van de „terechtzinging” om hem een nieuw proces te weigeren. Aangezien het duidelijk is dat de informatie betreffende het in artikel 219 NPK bedoelde besluit een andere hoedanigheid heeft dan informatie over de terechtzitting, lijdt het geen twijfel dat de nationale regeling wezenlijk verschilt van het Unierecht. Niettemin blijft de Varhoven sad, zelfs na het verstrijken van de termijn voor omzetting van de richtlijn (1 april 2018), het nationale recht toepassen zonder dat hij het nodig acht deze tegenstrijdigheid in zijn beslissingen te behandelen of een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen.
- 28 In de tweede plaats moet erop worden gewezen dat alle eventuele twijfels over de onverenigbaarheid van het nationale recht met het Unierecht, zo die al mogelijk lijken, kunnen worden weggenomen bij nadere bestudering van de rechtspraak van het Hof van Justitie. Het arrest in zaak C-569/20 is van wezenlijk belang,

waarin het Hof in het dictum duidelijk concludeert dat de bij verstek veroordeelde persoon alleen geen recht heeft op een nieuw proces in zijn aanwezigheid als hij „voldoende informatie heeft ontvangen om te weten dat tegen hem een proces zou worden gevoerd” en vervolgens is ondergedoken. Naar nationaal recht is duidelijk dat de kennisgeving van het besluit op grond van artikel 219 NPK een andere hoedanigheid heeft dan de kennisgeving van de terechtzitting. De beslissing om op grond van artikel 246 NPK een tenlastelegging op te stellen is immers de eerste stap op weg naar de opening van het proces, maar deze beslissing wordt genomen lang nadat de verdachte in kennis is gesteld van het besluit op grond van artikel 219 NPK.

- 29 Ondanks het arrest van het Hof van Justitie in zaak C-569/20 is de rechtspraak van de Varhoven sad ongewijzigd gebleven. De Varhoven sad past het Unierecht niet rechtstreeks toe, gaat niet in op de vraag of er een tegenstrijdigheid bestaat tussen dit recht en het nationale recht, en doet geen verzoek om een prejudiciële beslissing over deze vraag. In plaats daarvan blijft hij het nationale recht toepassen en weigert hij met name de hervatting van bij verstek berechte strafzaken op grond van artikel 423, lid 1, tweede zin, eerste alternatief, NPK.
- 30 Er kan met volledige zekerheid worden aangenomen dat [een verzoek van] IR ook op deze manier zal worden afgewezen als hij schuldig zou worden bevonden en zou worden veroordeeld in zijn afwezigheid en vervolgens zijn recht op een nieuw proces in zijn aanwezigheid zou doen gelden.
- 31 Over de zekerheid dat het recht van IR om persoonlijk aanwezig te zijn zal worden geschonden:
- 32 Deze zekerheid is gebaseerd op de criteria die het Hof van Justitie in andere soortgelijke zaken heeft ontwikkeld. Deze hebben echter betrekking op de wederzijdse betrekkingen tussen de nationale jurisdicties van verschillende staten en niet op de wederzijdse betrekkingen tussen instanties binnen een nationale jurisdictie.
- 33 Het Hof van Justitie heeft reeds verklaard dat een tweestappentoets moet worden uitgevoerd indien er gevaar bestaat voor schending van het grondrecht op een eerlijk proces in een procedure voor de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel (EAB) (arrest van 31 januari 2023, C-158/21, EU:C:2023:57, punten 97, 98 en 102; arrest van 17 december 2020, gevoegde zaken C-354/20 en C-412/20, EU:C:2020:1033, punt 51; arrest van 22 februari 2022, gevoegde zaken C-562/21 en C-563/21, EU:C:2022:100, punt 66).
- 34 In het kader van de eerste stap van die toets moet worden bepaald of er sprake is van objectieve, betrouwbare, nauwkeurige en naar behoren bijgewerkte gegevens die erop kunnen wijzen dat er een reëel gevaar van schending van het grondrecht op een eerlijk proces bestaat wegens structurele of fundamentele gebreken in de werking van het gerechtelijk apparaat (in het hoofdgeding in de vorm van schending van het recht om in persoon aanwezig te zijn bij de terechtzitting in

strafzaken). In dit geval moet een algehele beoordeling van de werking van het gerechtelijk apparaat worden verricht (arrest in zaak C-158/21, punten 102 en 103; arrest in zaak C-354/20, punt 54; arrest in de gevoegde zaken C-562/21 en C-563/21, punten 67 en 77).

- 35 In het hoofdgeding leidt het onderzoek in de eerste stap tot een bevestigende conclusie. Dergelijke aanwijzingen zijn er in de vorm van een uitdrukkelijke en duidelijke tekst van de wet (artikel 423, lid 1, tweede zin, eerste alternatief, NPK). Volgens deze bepaling hebben alle verdachten die zijn ondergedoken na de betekening van het in artikel 219 NPK bedoelde besluit, in beginsel en zonder uitzondering geen recht meer op een nieuw proces in hun aanwezigheid. Het is niet nodig dat zij in kennis worden gesteld van de terechtzitting en de gevolgen van hun afwezigheid. Het is ook niet nodig dat de advocaat die hen vertegenwoordigt, hun vertrouwen geniet.
- 36 In het kader van de tweede stap moet concreet en nauwkeurig worden nagegaan in hoeverre deze gebreken gevolgen kunnen hebben voor de rechtspositie van IR, gelet op de persoonlijke situatie van die persoon, de aard van het strafbare feit en andere omstandigheden, waarbij het gevaar van schending van het recht op een eerlijk proces „kennelijk” aanwezig moet zijn (arrest in zaak C-158/21, punten 106 en 107; arrest in zaak C-354/20, punt 55; arrest in de gevoegde zaken C-562/21 en C-563/21, punt 82).
- 37 In het hoofdgeding moet de tweede stap van de toets bevestigend worden beantwoord. De uitdrukkelijke en duidelijke bewoordingen van de wet (artikel 423, lid 1, tweede zin, eerste alternatief, NPK) is letterlijk toegepast door de Varhoven sad, zonder enige afwijking. Daarom is er een langdurige, duidelijke en constante rechtspraak van de Varhoven sad om personen die bij verstek zijn veroordeeld, een nieuw proces in aanwezigheid te ontzeggen als zij zijn ondergedoken na de betekening van het besluit op grond van artikel 219 NPK en om die reden niet in kennis zijn gesteld van de terechtzitting waarin zij bij verstek zijn veroordeeld. Derhalve kunnen geen omstandigheden die verband houden met de persoonlijke situatie van IR of de aard van het strafbare feit of anderszins ertoe leiden dat deze wet en deze rechtspraak niet op hem worden toegepast.
- 38 Sterker nog: Aangezien het in deze zaak gaat om twee ernstige strafbare feiten, opzettelijk onderduiken gedurende vele jaren en drie andere onherroepelijke veroordelingen (ten aanzien waarvan IR ook om een nieuw proces in zijn aanwezigheid kan verzoeken), bestaat er volledige zekerheid dat de Varhoven sad het verzoek van IR om een nieuw proces in zijn aanwezigheid zal afwijzen als dit verzoek wordt ingediend na een mogelijke veroordeling bij verstek in het hoofdgeding.
- 39 Deze volledige zekerheid voldoet aan het criterium van „reëel gevaar van schending [...] [van het] recht op een eerlijk proces” in de punten 61 en 66 van het arrest in zaak C-354/20 en de punten 82 en 84 van het arrest in zaak C-562/21 en

aan het criterium van „zwaarwegende en op feiten berustende gronden” in de punten 88, 89 en 101 van het arrest in zaak C-562/21.

- 40 Deze volledige zekerheid wordt bevestigd door het feit dat zelfs na 19 mei 2022, toen het arrest van het Hof van Justitie in zaak C-569/20 werd gewezen, de rechtspraak van de Varhoven sad ongewijzigd is gebleven. De Varhoven sad gaat met name niet in op de artikelen 8 en 9 van richtlijn 2016/343 en de rechtspraak van het Hof van Justitie over deze bepalingen en acht het niet nodig om een prejudiciële vraag te stellen gelet op de kennelijke tegenstrijdigheid met artikel 423, lid 1, tweede zin, eerste alternatief, NPK.
- 41 Bijgevolg is het voor de verwijzende rechter duidelijk dat IR geen mogelijkheid heeft om zijn recht op een nieuw proces uit te oefenen, dat hem krachtens het Unierecht toekomt.
- 42 Het Bulgaarse recht voorziet immers niet in rechtsmiddelen tegen mogelijke gebreken in de rechtsprekende activiteit van de Varhoven sad met betrekking tot de hervatting van verstekprocedures op grond van artikel 423 NPK, aangezien de Varhoven sad de enige instantie is die over deze vraag oordeelt (anders: arrest in zaak C-158/21, punt 112; arrest in zaak C-562/21, punten 91 en 92).
- 43 Over de communicatie tussen de verwijzende rechter en de Varhoven sad:
- 44 In zijn rechtspraak heeft het Hof van Justitie een rechtsmiddel ontwikkeld dat de schending van een door het Unierecht gegarandeerd recht kan voorkomen, namelijk dat de uitvoerende lidstaat bepaalde garanties kan eisen van de uitvaardigende lidstaat (arrest van 5 april 2016, C-404/15 en C-695/15, over de omstandigheden van de detentie in een penitentiaire inrichting, punt 103).
- 45 Dit is niet van toepassing in het hoofdgeding, aangezien de aard van de wederzijdse betrekkingen tussen de gerechtelijke instellingen in de Bulgaarse rechtsorde de verwijzende rechter niet toestaat om van de Varhoven sad de garantie te verlangen dat deze bij zijn rechtsprekende activiteit het Unierecht zal eerbiedigen.
- 46 Bovendien is de verwijzende rechter naar nationaal recht in beginsel niet bevoegd om te onderzoeken of IR recht heeft op hervatting. Het is de vraag of hij die bevoegdheid heeft op grond van artikel 8 van richtlijn 2016/343, aangezien het Hof van Justitie reeds heeft geoordeeld dat het Unierecht niet vereist dat een nationale rechter die een strafprocedure behandelt in afwezigheid van de verdachte in zodanige omstandigheden dat de verdachte een erkend recht op een nieuw proces heeft, in zijn vonnis uitdrukkelijk naar dat recht verwijst (arrest van 8 juni 2023, C-430/22, EU:C:2023:458, dictum).
- 47 Volgens het nationale recht heeft alleen de Varhoven sad deze bevoegdheid, die de aan de zaak ten grondslag liggende feiten pas zal vaststellen na een verzoek van IR die bij verstek is veroordeeld, en op basis daarvan de wet naar eigen goeddunken zal toepassen.

- 48 De juridische conclusies van de verwijzende rechter, waaronder die in het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing, hebben dan ook geen juridische betekenis voor de Varhoven sad.
- 49 Over de draagwijdte van de vraag:
- 50 De verwijzende rechter benadrukt dat de prejudiciële vraag geen betrekking heeft op de verenigbaarheid met het Unierecht van de rechtspraak van de Varhoven sad over de hervatting van procedures die in afwezigheid van de verdachte zijn berecht. Deze rechtspraak wordt slechts genoemd als een objectief feit waarmee de verwijzende rechter rekening moet houden bij zijn beslissing of de tegen IR ingebrachte beschuldigingen al dan niet moeten worden behandeld en beslecht.
- 51 De prejudiciële vraag betreft de verenigbaarheid met het Unierecht van de toekomstige beslissing van de verwijzende rechter over het al dan niet voeren van de strafprocedure tegen IR in diens afwezigheid.
- 52 Aangezien de verwijzende rechter zelf de tegen IR ingebrachte beschuldiging onderzoekt, rust op hem de verplichting om de strafprocedure zodanig te voeren dat zijn recht om persoonlijk aanwezig te zijn wordt geëerbiedigd. Meer concreet rust op hem de „absolute verplichting [...] om binnen zijn rechtsorde alle Unierechtelijke bepalingen, met inbegrip van richtlijn 2016/343, na te leven” (arrest in zaak C-416/20, punt 55).
- 53 In het bijzonder betekent de naleving van artikel 9 van de richtlijn dat het recht van de verdachte om aanwezig te zijn bij de terechtzitting moet worden gewaarborgd, zelfs indien een rechterlijke beslissing in zijn afwezigheid niet is gegeven onder de voorwaarden van gekwalificeerde afwezigheid in de zin van artikel 8, lid 2, van de richtlijn. Deze garantie bestaat in de zekerheid dat hij een nieuw proces krijgt, nu in zijn aanwezigheid, alleen door een verzoek in te dienen.
- 54 Bij gebreke van deze garantie rijst de vraag of de verwijzende rechter moet weigeren de strafprocedure te voeren en een beslissing ten gronde tegen IR te geven.
- 55 Over de weigering om de strafprocedure te voeren:
- 56 Juist in deze context wordt de tweede prejudiciële vraag gesteld. Deze heeft betrekking op de mogelijkheid en de aard van een eventuele weigering van de verwijzende rechter om de strafprocedure tegen IR te voeren.
- 57 Ten eerste moet worden opgemerkt dat de beschuldiging tegen IR betrekking heeft op deelname aan een criminele organisatie voor het plegen van fiscale misdrijven en medeplichtigheid aan een concreet fiscaal misdrijf. Dit zijn twee gebieden die worden beheerst door het Unierecht, dat met name vereist dat deze strafbare feiten worden bestraft (artikel 3 van kaderbesluit 2008/841 van 24 oktober 2008 ter bestrijding van georganiseerde criminaliteit, PB L 300 van 11 november 2008, blz. 42, en artikel 7 van richtlijn 2017/1371 van 5 juli 2017

betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt, PB L 198 van 28 juli 2017, blz. 29).

- 58 De weigering van de verwijzende rechter om de strafprocedure tegen IR te voeren is derhalve kennelijk in strijd met deze handelingen.
- 59 Ten tweede moet worden opgemerkt dat deze weigering alleen gerechtvaardigd zou kunnen zijn als de strafprocedure anders zou worden gevoerd in omstandigheden die een eerlijk proces in de weg zouden staan. Wanneer artikel 3 van kaderbesluit 2008/841 en artikel 7 van richtlijn 2017/1371 de bestraffing van de betreffende strafbare feiten voorschrijven, veronderstellen zij meer in het bijzonder dat dit gebeurt in overeenstemming met de procedures waarin het recht van de Unie voorziet en met eerbiediging van de grondrechten van de betrokken personen, zodat een eerlijk proces (artikel 47, tweede alinea, van het Handvest) is gewaarborgd en dat de rechten van de verdediging en het recht van de verdachte om in de strafprocedure bij de terechtzitting aanwezig te zijn, worden geëerbiedigd, aangezien deze rechten uitdrukkelijk zijn erkend in het Unierecht, waarvoor voldoende doeltreffende rechtsmiddelen beschikbaar moeten zijn in het geval van schending (artikel 47, eerste alinea, van het Handvest).
- 60 De verwijzende rechter wenst dus te vernemen of de zekerheid dat het recht van IR om bij de terechtzitting aanwezig te zijn niet wordt geëerbiedigd, voor zover zijn verzoek om een nieuw proces in zijn aanwezigheid door de Varhoven sad zal worden afgewezen, ertoe kan leiden dat de verwijzende rechter weigert een strafprocedure tegen hem te voeren en hem in voorkomend geval te veroordelen.
- 61 Deze weigering kan twee aspecten hebben.
- 62 De vraag of de verwijzende rechter noodzakelijkerwijs moet afzien van het voeren van de strafprocedure omdat de waarborg van een eerlijk proces, die tot uitdrukking komt in het recht van IR om bij de terechtzitting aanwezig te zijn (dat in het geval van veroordeling bij verstek juist wordt gewaarborgd door het in artikel 9 van de richtlijn neergelegde recht op een nieuw proces), zwaarder weegt dan de noodzaak om eventueel door hem gepleegde feiten te bestraffen (arrest van 17 januari 2019, C-310/16, EU:C:2019:30, punten 33 en 34). Bovendien heeft het Hof van Justitie reeds geoordeeld dat artikel 8 van richtlijn 2016/343 de lidstaten niet verplicht om een strafproces in afwezigheid te houden, maar deze slechts onder bepaalde voorwaarden toestaat (arrest in zaak C-420/20, punt 37).
- 63 Of de verwijzende rechter heeft daarentegen de mogelijkheid om na te gaan of de strafprocedure moet worden gevoerd ondanks de zekerheid dat het recht op aanwezigheid van IR zal worden geschonden, door te onderzoeken of de noodzaak om straffeloosheid te voorkomen zwaarder weegt dan zijn recht om persoonlijk aanwezig te zijn. Indien dit het geval is, welke criteria moeten dan bij dit onderzoek worden gehanteerd?